

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizayov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinova	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILIYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN.....	93
Axliddin Aroptdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDiy MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadieva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDiy RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDiy-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAkatLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulatov Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLiyALASHTIRISH ISTIQBOLLARI	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH	283
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdusfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
Xasanova Naimaxon Akmal qizi	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
Jovlijeva Zuhra Chori qizi	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSIALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
Ibragimov Xaxid Taxirovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
Oripova Saodat Mirfotix qizi	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
Xolboyeva farangiz xayrullojeva	
SUN'YI INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNİ.....	419
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	424
Kalenov K.T.	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
Ergasheva Aziza	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
Sattarov Abdusamat Umirkulovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
Hasanov Sh. Sh.	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи	
TEMIR YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
Orifova Ximoyat Shovkat qizi	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
Raximova Dildora Mirzakasimovna	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SAHOHIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
Kushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
Yuldashov Aziz	
RAQOBAT MUHITIDA AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	522
Boboyev L. Kadrxo'ja Djuraxodjayevich	
XODIMLARNI O'QITISH, QAYTA TAYYORLASH VA ISHSIZLARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING XORIJ TAJIRIBASI (GERMANIYA MISOLIDA).....	528
Sattorov Ramziddin Shovxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	533
Yangiboyev Sardor Ernazar o'g'li	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQARISHINI RIVOJLANTIRISHDA CHIQINDISIZ VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYLLARINI QO'LLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	542
Nabiyeva Nilufar Olim qizi	
МАШИННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНОЧНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	548
Тен Марина Владимировна	
РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	555
Каюмова Гузел Иброхимхановна	
QURILISH KORXONALARIDA AKTIVLARNI TAN OLIISHNING XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	562
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
IKTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI BOSHQARUV MEKANIZMLARI	566
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV MUNOSABATLARI MAZMUNI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	572
Toshimov Azizbek Hakimovich	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARGA KOMPANIYALAR KAPITALINI MAKSIMALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	576
Muradova Dildora Abdusalimovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARGA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA BAZEL III TALABLARI	581
Norova Nozima Nabiyevna	
ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ	588
Алиева С.С.	

KORXONALARDA SOLIQ HISOBINI TASHKIL ETISH VA UNING BUXGALTERIYA HISOBI BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	594
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
HUDUDIIY KORXONALARDA BIZNES JARAYONLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIIY BOSHQARUV MODEL VA TAMOIYILLARINING AHAMIYATI	599
Azimova Maxfuza Rashidovna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА - ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА	604
Пирназаров Шоназар Махтовович	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	608
Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li, Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	
SINGAPUR VA JANUBIIY KOREYADA BIZNES SUBYEKTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH	615
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	620
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
LOYIHALARNI STRATEGIK REJALASHTIRISHDA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI	625
Xamrayev Zuxritdin Abduraxmanovich	
LOYIHA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA LOYIHA JAMOASINING ROLI VA FUNKSIYALARI	629
Utemuratov Sadik Muratovich	
IQLIM O'ZGARISHI VA RESURLAR CHEKLANGANLIGI SHAROITIDA YASHIL TURIZM MODELLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TIZIMLI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANTIRISH	633
Rasulova Nigora Yusupovna	
ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРНЫХ РАЗЛИЧИЙ НА ПРОЦЕСС УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД	637
Латипов Ашур Али Рустам угли, Хамидов Далер Дилшодович	
ADAM SMIT IQTISODIY G'OYALARI VA ULARNING ZAMONAVIIY IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI	641
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	646
Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	
SOCIAL PROTECTION SYSTEM OF THE POPULATION IN THE CONDITIONS OF A TRANSFORMATIONAL ECONOMY	651
M. Sh. Rakhimova	
SANOATNI YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA, SIYOSIY MEKANIZMLAR VA O'ZBEKISTON UCHUN AMALIY XULOSALAR	655
To'qumbetov Og'abek Shavkat o'g'li, Ruziyeva Dilobar Isomjonovna	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AHOLI FAROVONLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	661
Bobayev Isroiljon Abdinabiyevich	
IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF THE MAHALLA INSTITUTION IN THE TERRITORIAL GOVERNANCE SYSTEM: MODERNIZATION OF INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS	666
Mirbabayev Farrukh Atkhamovich	
AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARI TAHLILI	674
Xannarov Komiljon Karimovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULKI HISOBINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	681
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ РАЗВИТИЯ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА	687
Навруз-Зода Бахтиёр Негматович, Мусаев Маликжон Кароматович	

TRANSFORMING UZBEKISTAN THROUGH DIGITALIZATION IN A GLOBALIZED WORLD.....	694
Narzullaeva Umidakhon Nodir qizi	
SUG'ORILADIGAN YERLARDA SUVDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	699
Elomonov Ro'zimurod Doniyor o'g'li, Abdug'aniyev Otabek Allajonovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ.....	704
Р. И. Хакимов	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHGA USLUBIY YONDOSHUVLAR	713
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIK HOLATI TAHLILI	718
Kasimov Saidakmal Saidahrolovich	
BANKLARNING IJTIMOIIY ROLINI OSHIRISHDA YASHIL DEPOZITLARNING AHAMIYATI	722
Berdiyev Akram O'ktamovich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	728
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
AHOLI DAROMADLARI TENGSIZLIGINING SHAKLLANISHI, UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	735
Atayev Jaxongir Erkinovich	
KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIVAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI.....	740
Mehriyev Sobit Sayim o'g'li, Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich	
GREEN BONDS: ESSENCE, SIGNIFICANCE AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN UZBEKISTAN	746
Susanna S. Alieva	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	753
Marupov Qobil Komilovich	
МОДЕЛЬ ЧЕБОЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА В РЕСПУБЛИКЕ КОРЕЯ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ И СРАВНИТЕЛЬНО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	758
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Ризаева Зумрад Алишеровна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIIYA FAOLIYATINI RAG'BATLANTIRISHDA SOLIQ PREFERENSIYALARINING ROLI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	762
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	
AKSIZ SOLIG'INING BUDJET DAROMADLARI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI VA MAZKUR SOLIQNI BUDJETGA UNDIRISH TARTIBINING TAHLILI	769
Nazarova Rushana Ravshan qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA XORIJIY INVESTITSIIYALARNING ROLI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA.....	774
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
HUDUDIIY INVESTITSION JOZIBADORLIKNI BAHOLASHNING OPTIMIZATSIYALANGAN METODOLOGIYASI: ASOSIIY KO'RSATKICHLARNING KO'P O'LCHOVLI TAHLILI.....	781
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna, Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	

RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI

Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li

TDIU Samarqand filiali magistri

E-mail: suhrobbekabdinazarov@gmail.com

Ilmiy rahbar:

Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li

TDIU Samarqand filiali dotsenti, i.f.f.d. (PhD)

E-mail: azamatsaydullayev0221@gmail.com

ORCID: 0009-0004-2233-7170

Annotatsiya. Ushbu tadqiqotda O'zbekiston iqtisodiyotida raqamlashtirish jarayonining makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri 2010–2024-yillar ma'lumotlari asosida ekonometrik usullar yordamida tahlil qilindi. Tahlil natijalariga ko'ra, internet foydalanuvchilari ulushi 15,9 % dan 89 % ga, xavfsiz internet serverlari soni esa 0,07 tadan 966 tagacha, ya'ni 13 752 martaga oshganligi aniqlandi. Korrelyatsion tahlil natijalari internet penetratsiyasi va xizmatlar sektori o'rtasida kuchli ijobiy bog'liqlik ($r = 0,87$) mavjudligini ko'rsatdi. Regressiya modellari asosida raqamlashtirishning YaIM o'sishi hamda xizmatlar sektorining rivojlanishiga sezilarli ta'siri mavjudligi isbotlandi. Shuningdek, 2020-yildagi pandemiya raqamli transformatsiya jarayonlarini jadallashtirgani kuzatildi. Tadqiqot natijalari asosida O'zbekiston raqamli iqtisodiyotini yanada rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Natijalar raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi iqtisodiy diversifikatsiya va xizmatlar sektorining barqaror o'sishini ta'minlashda muhim omil ekanligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, internet penetratsiyasi, xizmatlar sektori, raqamli transformatsiya, korrelyatsion tahlil, regressiya modeli.

Abstract. This study examines the impact of digitalization on macroeconomic indicators of Uzbekistan's economy based on data for 2010–2024 using econometric methods. The results show that the share of internet users increased from 15.9% to 89%, while the number of secure internet servers rose from 0.07 to 966, representing a 13,752-fold increase. Correlation analysis revealed a strong positive relationship between internet penetration and the services sector ($r = 0.87$). Regression models confirmed that digitalization has a significant impact on GDP growth and the development of the services sector. It was also observed that the COVID-19 pandemic (2020) accelerated digital transformation processes. Based on the findings, practical recommendations were developed to further enhance Uzbekistan's digital economy. The results indicate that the widespread adoption of digital technologies is a key factor in ensuring economic diversification and sustainable growth of the services sector.

Key words: digitalization, internet penetration, services sector, digital transformation, correlation analysis, regression model.

Аннотация. В данном исследовании проанализировано влияние процесса цифровизации на макроэкономические показатели экономики Узбекистана на основе данных за 2010–2024 годы с использованием эконометрических методов. Результаты анализа показали, что доля пользователей интернета увеличилась с 15,9 % до 89 %, а количество защищённых интернет-серверов возросло с 0,07 до 966, то есть в 13 752 раза. Корреляционный анализ выявил сильную положительную взаимосвязь между уровнем проникновения интернета и сектором услуг.

($r = 0,87$). Регрессионные модели подтвердили значительное влияние цифровизации на рост ВВП и развитие сектора услуг. Также установлено, что пандемия 2020 года ускорила процессы цифровой трансформации. На основе результатов исследования разработаны практические рекомендации по дальнейшему развитию цифровой экономики Узбекистана. Полученные результаты показывают, что широкое внедрение цифровых технологий является важным фактором обеспечения экономической диверсификации и устойчивого роста сектора услуг.

Ключевые слова: цифровизация, проникновение интернета, сектор услуг, цифровая трансформация, корреляционный анализ, регрессионная модель.

KIRISH

XXI asr jahon iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi davri sifatida tarixga kirib bormoqda. Raqamlashtirish nafaqat ishlab chiqarish jarayonlarini, balki butun iqtisodiy tizimni tubdan o'zgartirmoqda. Rivojlanayotgan mamlakatlar uchun raqamli transformatsiya iqtisodiy o'sish va modernizatsiyaning muhim omiliga aylanmoqda.

O'zbekiston mustaqillik yillarida, ayniqsa 2016-yildan buyon keng ko'lamli iqtisodiy islohotlar dasturini izchil amalga oshirib kelmoqda. Ushbu islohotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish hisoblanadi. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasining qabul qilinishi mamlakat iqtisodiyotini zamonaviy texnologiyalar asosida rivojlantirish yo'lida muhim qadam bo'ldi.

Tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, O'zbekistonda raqamlashtirish jarayonlari jadal rivojlanayotgan bo'lsa-da, uning makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga miqdoriy ta'sirini kompleks baholash zarurati saqlanib qolmoqda. 2010–2024-yillar davomida mamlakatda raqamli infratuzilma hamda internet foydalanuvchilari soni sezilarli darajada oshdi. Bu jarayon iqtisodiy tuzilma va, ayniqsa, xizmatlar sektorining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Tadqiqotning maqsadi — O'zbekistonda raqamlashtirish jarayonining makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'sirini ekonometrik usullar yordamida tahlil qilish hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat:

- 2010–2024-yillar davomida raqamli ko'rsatkichlar dinamikasini tahlil qilish;
- raqamli va makroiqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi korrelyatsion bog'liqlikni aniqlash;
- raqamlashtirish ta'sirini baholash uchun ekonometrik modellarni qurish;
- strukturaviy o'zgarishlar va raqamli transformatsiya jarayonlarini tadqiq etish;
- iqtisodiy siyosat uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Raqamli iqtisodiyot va uning iqtisodiy o'sishga ta'siri bugungi kunda jahon iqtisodiy adabiyotlarining dolzarb yo'nalishlaridan biridir. Erik Brynjolfsson va Brian Kahin (2000) raqamli texnologiyalarning mehnat unumdorligiga ijobiy ta'sirini empirik jihatdan asoslab bergan. Ularning tadqiqotlari internet va axborot texnologiyalariga yo'naltirilgan investitsiyalar kompaniyalar samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatadi.

Dale W. Jorgenson va hammualliflar (2008) AQSh iqtisodiyotida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) iqtisodiy o'sishga qo'shgan hissasini tahlil qilib, AKT investitsiyalari YalM o'sishining muhim omillaridan biri ekanligini isbotlagan. Xususan, 1995–2000-yillar davomida AQSh iqtisodiy o'sishining taxminan uchdan bir qismi AKT hissasiga to'g'ri kelgan.

Rivojlanayotgan mamlakatlar kontekstida Sanjeev Dewan va Kenneth L. Kraemer (2000) internet penetratsiyasi va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganib, internetdan foydalanish yuqori daromadli mamlakatlarda nisbatan samaraliroq ekanligini aniqlagan. Shu bilan birga, Min Wu (2011) tadqiqotlarida rivojlanayotgan mamlakatlarda ham raqamli texnologiyalarning ahamiyati ortib borayotgani ta'kidlangan.

Markaziy Osiyo mintaqasi bo'yicha Tokhirov (2020) Qozog'iston tajribasini tahlil qilib, raqamlashtirish davlat xizmatlari samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaganligini ko'rsatgan. Usmonov va hammualliflar (2021) O'zbekistonda elektron davlat xizmatlari rivojlanishini tadqiq etib, ushbu sohada sezilarli yutuqlarga erishilganini qayd etgan.

Shu bilan birga, O'zbekiston iqtisodiyotida raqamlashtirish jarayonining makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'sirini kompleks ekonometrik baholashga bag'ishlangan tadqiqotlar yetarli darajada emas. Mazkur tadqiqot ushbu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamlashtirish va raqamli iqtisodiyot masalalari so'nggi yillarda jahon ilmiy hamjamiyatining diqqat markazidagi ustuvor yo'nalishlardan biriga aylandi. Ilmiy adabiyotlarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi iqtisodiy o'sishning muhim omili sifatida talqin qilinib, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish hamda yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yaratishda asosiy vosita sifatida baholanadi.

Xalqaro miqyosdagi tadqiqotlarda raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanish omillari keng qamrovda tahlil qilingan. Xususan, Erik Brynjolfsson va Brian Kahin tomonidan yozilgan “Understanding the Digital Economy: Data, Tools and Research” asarida raqamli texnologiyalar iqtisodiy tizimlarning tarkibiy o'zgarishiga olib keluvchi muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi. Mualliflar axborot texnologiyalarining rivojlanishi natijasida ishlab chiqarish jarayonlarining avtomatlashtirilishi, ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv tizimlarining takomillashtiruvchi hamda innovatsion faoliyatning kengayishini ilmiy jihatdan asoslab berganlar.

Shuningdek, Sanjeev Dewan va Kenneth L. Kraemer tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda axborot texnologiyalarining makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri empirik ma'lumotlar asosida o'rganilgan. Ularning xulosalariga ko'ra, axborot texnologiyalarining joriy etilishi mamlakatlar kesimida mehnat unumdorligini oshiradi hamda iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtiradi. Bu esa raqamlashtirishning iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi muhim rolini tasdiqlaydi.

Milliy ilmiy adabiyotlarda esa raqamli iqtisodiyotning O'zbekiston sharoitidagi rivojlanish xususiyatlari va uning iqtisodiy o'sishga ta'siri alohida e'tibor markazida bo'lib kelmoqda. Jumladan, J. Abdullayev va M. Saidov tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda raqamli iqtisodiyotning mamlakat taraqqiyotidagi o'rni tahlil qilinib, raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish, davlat xizmatlarini takomillashtirish hamda biznes muhitini yaxshilash imkoniyatlari asoslab berilgan.

Shuningdek, Z. Rahmonovning ilmiy ishlarida internet infratuzilmasining rivojlanishi va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik chuqur tahlil qilingan. Muallif internetdan foydalanish darajasi oshib borishi bilan iqtisodiy faollikning ortishi, yangi ish o'rinlarining yaratilishi hamda xizmatlar sektorining kengayishi kabi ijobiy natijalar yuzaga kelishini asoslab beradi.

Xulosa qilib aytganda, mavjud ilmiy adabiyotlar raqamlashtirishning iqtisodiy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Ular raqamli texnologiyalarni keng joriy etish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, iqtisodiy tizimning raqobatbardoshligini kuchaytirish hamda barqaror iqtisodiy o'sishga erishish mumkinligini ilmiy asosda yoritib beradi. Shu bilan birga, milliy iqtisodiyot sharoitida raqamlashtirish jarayonlarini yanada chuqurlashtirish va takomillashtirish zarurligi ushbu tadqiqotlarning dolzarbligini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda Jahon Banki ma'lumotlar bazasidan olingan 2010–2024-yillar uchun yillik ma'lumotlardan foydalanildi. Tahlilga quyidagi o'zgaruvchilar kiritildi:

Bog'liq (natijaviy) o'zgaruvchilar:

- YalM o'sish sur'ati (GDP growth, %);
- xizmatlar sektori ulushi (Services, YalMga nisbatan, %);
- ishsizlik darajasi (Unemployment, %).

Erkin (mustaqil) o'zgaruvchilar (raqamli ko'rsatkichlar):

- internet foydalanuvchilari (Internet users, aholi ulushi, %);
- xavfsiz internet serverlari (Secure Internet servers, 1 million aholiga);
- mobil aloqa obunachilari (Mobile subscriptions, 100 kishiga).

Nazorat o'zgaruvchilari:

- inflyatsiya (Inflation, %);
- yalpi kapital shakllanishi (Gross capital formation, YalMga nisbatan, %);
- to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (FDI, YalMga nisbatan, %).

Barcha o'zgaruvchilar uchun tavsiflovchi statistik ko'rsatkichlar — o'rtacha qiymat, mediana, standart og'ish, minimum va maksimum qiymatlar hisoblandi. Korrelyatsion tahlilda Pearson korrelyatsiya koeffitsiyenti yordamida o'zgaruvchilar o'rtasidagi bog'liqlik darajasi aniqlandi.

Regressiya tahlili Eng kichik kvadratlar usuli asosida amalga oshirildi va uchta asosiy model baholandi:

1-model (YalM o'sishi):

$$GDP_t = \beta_0 + \beta_1 \cdot Internett + \beta_2 \cdot Serverst + \beta_3 \cdot Mobilet + \beta_4 \cdot Inflationt + \varepsilon_t$$

2-model (xizmatlar sektori):

$$Servicest = \beta_0 + \beta_1 \cdot Internett + \beta_2 \cdot Mobilet + \beta_3 \cdot FDI_t + \beta_4 \cdot Unemploymentt + \varepsilon_t$$

3-model (ishsizlik darajasi):

$$Unemploymentt = \beta_0 + \beta_1 \cdot Internett + \beta_2 \cdot GDPt + \beta_3 \cdot Inflationt + \varepsilon_t$$

Dinamik tahlil doirasida o'sish sur'atlari va trend tahlili amalga oshirildi. O'sish sur'ati quyidagi formula asosida hisoblandi:

$$\text{O'sish sur'ati (\%)} = \frac{\text{Qiymat_oxirgi} - \text{Qiymat_boshlang'ich}}{\text{Qiymat_boshlang'ich}} \times 100$$

Shuningdek, 2020-yildagi pandemiyaning ta'siri hamda raqamli transformatsiya bosqichlari tahlil qilindi. Barcha hisob-kitoblar Stata 17 dasturi yordamida amalga oshirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

2010–2024-yillar davomida O'zbekistonda raqamli ko'rsatkichlar dinamikasida sezilarli o'zgarishlar kuzatildi. Ushbu davr mobaynida raqamli infratuzilmaning rivojlanishi, internetdan foydalanuvchilar ulushining ortishi hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi iqtisodiy jarayonlarga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Tahlil natijalari asosida shakllantirilgan tavsifiy statistik ko'rsatkichlar 1-jadvalda keltirilgan. Mazkur jadvalda asosiy iqtisodiy va raqamli indikatorlarning o'rtacha qiymati, mediana, standart og'ish, minimum va maksimum qiymatlari umumlashtirilgan holda aks ettirilgan (1-jadval).

1-jadval. O'zbekiston iqtisodiy va raqamli ko'rsatkichlarining tavsifiy statistikasi (2010–2024-yillar)

Ko'rsatkich	O'rtacha	Mediana	Standart og'ish	Min	Maks
YalM o'sishi (%)	6.48	6.50	1.48	1.56	8.03
Internet foydalanuvchilari (%)	54.74	55.20	26.01	15.90	89.01
Xavfsiz internet serverlari	311.19	205.79	323.86	0.07	966.62
Mobil aloqa (100 kishiga)	87.19	76.26	15.82	69.28	106.89
Inflyatsiya (%)	11.97	11.84	2.60	8.13	17.52
Xizmatlar sektori (YalM, %)	39.85	39.39	1.98	37.81	45.19
Ishsizlik darajasi (%)	5.06	5.09	0.33	4.46	5.83

O'sish sur'atlari (2010–2024-yillar):

- internet foydalanuvchilari: 460,0 % (15,9 % → 89,0 %);
- xavfsiz internet serverlari: 1 372 300 % (0,07 → 966,62);
- mobil aloqa: 43,4 % (73,81 → 105,89);
- xizmatlar sektori: 13,4 % (39,86 % → 45,19 %).

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, eng yuqori o'sish xavfsiz internet serverlari sonida kuzatildi. Mazkur ko'rsatkich 2010-yilda 1 million aholiga nisbatan atigi 0,07 tani tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda 966,62 taga yetdi. Bu 13 752 martalik o'sishni anglatadi va O'zbekistonda raqamli infratuzilmani rivojlantirish borasida sezilarli natijalarga erishilganini tasdiqlaydi.

Shuningdek, internet penetratsiyasi darajasi ham sezilarli darajada oshdi. 2010-yilda aholining 15,9 % qismi internetdan foydalangan bo'lsa, 2024-yilda ushbu ko'rsatkich 89,0 % ga yetdi. Bu esa mamlakatda raqamli texnologiyalar ommalashib borayotganini hamda axborot-kommunikatsiya infratuzilmasining jadal rivojlanayotganini ko'rsatadi.

Korrelyatsion tahlilda o'zgaruvchilar o'rtasidagi bog'liqlik darajasini aniqlash uchun Pearson korrelyatsiya koeffitsiyenti hisoblandi. Olingan natijalar asosida asosiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik 2-jadvalda keltirilgan.

2-jadval. Korrelyatsiya matritsasi

O'zgaruvchilar	Korrelyatsiya koeffitsiyenti	p-qiymat	Izoh
Internet ↔ Xizmatlar	0,872	<0,001	Juda kuchli ijobiy
Serverlar ↔ Xizmatlar	0,891	<0,001	Juda kuchli ijobiy
Internet ↔ YalM	–0,143	0,605	Kuchsiz salbiy
Serverlar ↔ YalM	–0,095	0,738	Juda kuchsiz salbiy
Mobil aloqa ↔ Xizmatlar	0,645	0,009	Kuchli ijobiy
Internet ↔ Ishsizlik	–0,678	0,005	Kuchli salbiy
YalM ↔ Xizmatlar	0,312	0,257	O'rtacha ijobiy

Internet penetratsiyasi va xizmatlar sektori o'rtasida juda kuchli ijobiy korrelyatsiya mavjud ($r = 0,872$; $p < 0,001$). Bu natija raqamlashtirish xizmatlar sektorining o'sishiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini anglatadi. Xavfsiz internet serverlari soni va xizmatlar sektori o'rtasidagi bog'liqlik yanada kuchliroq ($r = 0,891$; $p < 0,001$) bo'lib, raqamli infratuzilmaning rivojlanishi xizmatlar sohasini bevosita rag'batlantirishini ko'rsatadi.

Internet penetratsiyasi va ishsizlik darajasi o'rtasida kuchli salbiy korrelyatsiya aniqlangan ($r = -0,678$; $p = 0,005$). Bu holat internetdan foydalanishning kengayishi mehnat bozorida ijobiy o'zgarishlarga olib kelishini anglatadi. Shu bilan birga, YaIM o'sishi va raqamli ko'rsatkichlar o'rtasida kuchli bog'liqlik aniqlanmadi. Bu natija qisqa muddatli ma'lumotlar hamda boshqa makroiqtisodiy omillarning ta'siri bilan izohlanadi.

Quyida regressiya modellari natijalari keltiriladi.

1-model: YaIM o'sishiga ta'sir etuvchi omillar

$GDP_t = 7,89 - 0,024 \cdot Internet + 0,002 \cdot Servers + 0,018 \cdot Mobile - 0,186 \cdot Inflation$ ($t=2,14$) ($t=-0,68$) ($t=0,41$) ($t=0,52$) ($t=-1,89$)

$R^2 = 0,389$; Adjusted $R^2 = 0,146$; F-statistika = 1,60 ($p=0,243$).

Model natijalari shuni ko'rsatadiki, qisqa muddatli davrda raqamli ko'rsatkichlarning YaIM o'sishiga bevosita ta'siri statistik jihatdan ahamiyatli emas. Biroq, inflyatsiyaning salbiy ta'siri 10 % ahamiyatlilik darajasida kuzatiladi.

2-model: xizmatlar sektoriga ta'sir etuvchi omillar

$Service_{est} = 26,34 + 0,182 \cdot Internet + 0,045 \cdot Mobile - 0,267 \cdot FDI - 1,186 \cdot Unemployment$ ($t=5,12$) ($t=3,89$)*** ($t=1,24$) ($t=-0,98$) ($t=-2,43$)**

$R^2 = 0,831$; Adjusted $R^2 = 0,763$; F-statistika = 12,28*** ($p<0,001$)

Mazkur model yuqori tushuntirish qobiliyatiga ega ($R^2 = 0,831$). Natijalarga ko'ra:

- internet penetratsiyasining 1 % ga oshishi xizmatlar sektorini o'rtacha 0,182 % ga oshiradi ($p < 0,001$);
- ishsizlik darajasining 1 % ga kamayishi xizmatlar sektorining 1,186 % ga oshishiga olib keladi ($p = 0,038$);
- model umumiy jihatdan statistik ahamiyatga ega ($F = 12,28$; $p < 0,001$).

3-model: ishsizlik darajasiga ta'sir etuvchi omillar

$Unemployment_t = 7,62 - 0,024 \cdot Internet - 0,063 \cdot GDP + 0,058 \cdot Inflation$

($t=4,89$) ($t=-2,76$)** ($t=-0,84$) ($t=1,12$)

$R^2 = 0,511$; Adjusted $R^2 = 0,378$; F-statistika = 3,83* ($p=0,041$)

Natijalarga ko'ra, internet penetratsiyasining 1 % ga oshishi ishsizlik darajasini o'rtacha 0,024 % ga kamaytiradi ($p = 0,020$). Model umumiy jihatdan statistik ahamiyatga ega ($F = 3,83$; $p = 0,041$).

* $p<0,05$; ** $p<0,01$; *** $p<0,001$

Raqamlashtirish jarayonining bosqichlari (2010–2024-yillar)

I bosqich (2010–2016-yillar) — boshlang'ich raqamlashtirish:

internet foydalanuvchilari ulushi 15,9 % dan 46,8 % ga oshdi, serverlar soni 0,07 tadan 71 tagacha ko'tarildi, xizmatlar sektori nisbatan barqaror (39–40 %).

II bosqich (2017–2019-yillar) — tezlashgan rivojlanish:

2016-yildan keyin iqtisodiy islohotlar faollashdi, serverlar soni keskin oshib (71 tadan 461 tagacha), internet penetratsiyasi 70 % dan yuqori darajaga yetdi (2019-yil).

III bosqich (2020–2024-yillar) — raqamli transformatsiya:

2020-yildagi pandemiya raqamlashtirish jarayonlarini jadallashtirdi, serverlar soni 2024-yilda 966 taga yetdi, xizmatlar sektori 45 % dan oshdi, internet penetratsiyasi esa 89 % ga yetdi.

2020-yildagi COVID-19 pandemiyasi alohida ahamiyatga ega. YaIM o'sishi 1,56 % gacha pasaygan bo'lsa-da, raqamlashtirish jarayoni izchil davom etdi va tezlashdi. Bu davrda masofaviy ish, onlayn ta'lim hamda elektron tijoratning jadal rivojlanishi kuzatildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari O'zbekistonda 2010–2024-yillar davomida raqamlashtirish jarayonining makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga sezilarli ta'sir ko'rsatganini tasdiqladi. Xususan, internet penetratsiyasi va xizmatlar sektori o'rtasidagi juda kuchli ijobiy korrelyatsiya ($r = 0,872$) raqamli texnologiyalarning iqtisodiy tuzilmalarga bevosita ta'sirini ko'rsatadi.

Xavfsiz internet serverlari sonining 13 752 martaga oshgani O'zbekistonda raqamli infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan izchil siyosatning samaradorligini namoyon etadi. Bu natija Erik Brynjolfsson va Brian Kahin (2000) tomonidan ta'kidlangan raqamli kapital investitsiyalarining ahamiyatini tasdiqlaydi. Shuningdek, Dale W. Jorgenson va hammualiflar (2008) tomonidan AQSh iqtisodiyoti misolida olingan xulosalarga o'xshash tarzda, O'zbekistonda ham raqamli infratuzilmaga investitsiyalar uzoq muddatda iqtisodiy tuzilmaning transformatsiyasiga xizmat qilmoqda.

Regressiya natijalari (2-model) internet penetratsiyasining xizmatlar sektoriga statistik jihatdan ahamiyatli va ijobiy ta'sirini ko'rsatdi ($\beta = 0,182$; $p < 0,001$). Ushbu natija Min Wu (2011) tomonidan rivojlanayotgan mamlakatlar uchun aniqlangan xulosalar bilan mos keladi. Xizmatlar sektorining 39,86 % dan 45,19 % ga oshishi iqtisodiy tuzilmaning modernizatsiyalashayotganini ko'rsatadi. Bu esa elektron tijorat, moliyaviy xizmatlar, axborot texnologiyalari va boshqa zamonaviy xizmat tarmoqlarining rivojlanishini aks ettiradi.

Internet penetratsiyasi va ishsizlik darajasi o'rtasidagi salbiy bog'liqlik ($r = -0,678$) raqamli texnologiyalarning bandlikni oshirishdagi muhim rolini ko'rsatadi. Regressiya natijalariga ko'ra (3-model), internetdan foydalanish darajasining 1 % ga oshishi ishsizlik darajasini o'rtacha 0,024 % ga kamaytiradi ($p = 0,020$). Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonlari mehnat bozorida yangi malakalarni talab etishini hisobga olib, kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish dasturlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli ko'rsatkichlar va YalM o'sishi o'rtasida qisqa muddatli davrda kuchli bog'liqlik aniqlanmadi. Bu holat bir qator omillar bilan izohlanadi: kuzatuv davrining nisbatan qisqaligi (15 yil), raqamli texnologiyalarning ta'siri uzoq muddatda namoyon bo'lishi, iqtisodiyotning ayrim an'anaviy tarmoqlarga tayanishi hamda 2020-yildagi pandemiyaning ta'siri. Sanjeev Dewan va Kenneth L. Kraemer (2000) tadqiqotlariga ko'ra, internetning iqtisodiy samaradorligi yuqori daromadli mamlakatlarda tezroq namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, O'zbekistonda raqamlashtirishning to'liq iqtisodiy samarasi uzoq muddatda yanada yaqqolroq namoyon bo'lishi kutiladi.

Xalqaro tajriba bilan taqqoslash shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda raqamlashtirish sur'atlari mintaqaning ko'plab davlatlariga nisbatan yuqori. Tokhirov (2020) tomonidan Qozog'iston misolida o'rganilgan natijalar bilan solishtirganda, O'zbekistonda so'nggi yillarda raqamli transformatsiya jarayonlari yanada jadallashgan. Shu bilan birga, rivojlangan mamlakatlar tajribasidan kelib chiqib, quyidagi ustuvor yo'nalishlarga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq:

- sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar (big data) texnologiyalarini joriy etish;
- kiberxavfsizlikni ta'minlash;
- raqamli savodxonlikni oshirish;
- innovatsion ekotizimni rivojlantirish.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari O'zbekistonda 2010–2024-yillar davomida raqamlashtirish jarayonlari iqtisodiy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatganini tasdiqlaydi. Internet foydalanuvchilari sonining 460 % ga oshishi, xavfsiz serverlar sonining keskin ko'payishi va mobil aloqa rivoji (43,4 %) raqamli transformatsiyaning asosiy ko'rsatkichlari sifatida namoyon bo'ladi. Xizmatlar sektorining 13,4 % ga kengayishi esa iqtisodiy diversifikatsiya jarayonlarining faollashganini bildiradi.

2020-yildagi pandemiya raqamli transformatsiyani jadallashtiruvchi muhim omil bo'ldi. Mazkur davrda masofaviy ish, onlayn ta'lim va elektron tijoratning rivojlanishi kuzatildi.

- raqamli infratuzilmani yanada rivojlantirish;
- ta'lim tizimida raqamli ko'nikmalarni shakllantirish va kadrlar tayyorlashni kuchaytirish;
- biznes muhitini yaxshilash va raqamli tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash;
- innovatsion faoliyat va startap ekotizimini rivojlantirish.

Kelgusida sun'iy intellekt, IoT, blockchain texnologiyalari hamda kiberxavfsizlikni ta'minlash ustuvor yo'nalishlar sifatida qaralishi lozim.

Shunday qilib, raqamlashtirish O'zbekistonning uzoq muddatli iqtisodiy o'sishi va global raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim strategik omil sifatida namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Shavkat Mirziyoyev, Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz, Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2017.
2. Shavkat Mirziyoyev, We will continue our path of national development with determination and take it to a new level, Tashkent: "Uzbekistan" Publishing House, 2017.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida Farmon, 2020. [Online]. Available: <https://lex.uz>
4. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Yillik statistik ma'lumotlar to'plami, 2024. [Online]. Available: <https://stat.uz>
5. J. Abdullayev va M. Saidov, "Raqamli iqtisodiyot va uning O'zbekiston taraqqiyotiga ta'siri," Iqtisodiyot va ta'lim, 23-jild, 4-son, 67–79-betlar, 2022.
6. Z. Rahmonov, "O'zbekistonda internet penetratsiyasi va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik," Moliya va kredit, 15-jild, 2-son, 34–46-betlar, 2023.
7. Erik Brynjolfsson va Brian Kahin, Understanding the Digital Economy: Data, Tools and Research, Cambridge, MA: MIT Press, 2000.
8. Sanjeev Dewan va Kenneth L. Kraemer, "Information technology and productivity: Evidence from country-level data," Management Science, 46-jild, 4-son, 548–562-betlar, 2000.
9. Dale W. Jorgenson, M. S. Ho va K. J. Stiroh, "A retrospective look at the U.S. productivity growth resurgence," Journal of Economic Perspectives, 22-jild, 1-son, 3–24-betlar, 2008.
10. Tokhirov, "Digital transformation of public services in Kazakhstan: Achievements and challenges," Central Asian Journal of Digital Economy, 3-jild, 2-son, 45–58-betlar, 2020.
11. B. Usmonov, S. Karimov va D. Rahimova, "E-government development in Uzbekistan: Current state and prospects," Journal of Digital Economics and Innovation, 5-jild, 3-son, 112–125-betlar, 2021.

12. Khuong Minh Vu, "ICT as a source of economic growth in the information age: Empirical evidence from the 1996–2005 period," Telecommunications Policy, 35-jild, 4-son, 357–372-betlar, 2011.
13. World Bank, World Development Indicators Database, 2024. [Online]. Available: <https://databank.worldbank.org>
14. UNCTAD, Digital Economy Report 2023, Geneva, 2023.
15. International Monetary Fund, Republic of Uzbekistan: Staff Report for the 2023 Article IV Consultation, Washington, DC, 2023.
16. International Telecommunication Union, Measuring digital development: Facts and figures 2024, Geneva, 2024.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>